

Vehera, L. V. (2006). Bioekolohichni osoblyvosti ta kul'tura rododendroniv v umovakh Pravoberezhnoho Lisostepu Ukrainy. Uman': ALMI. 196 s.

Vehera, L. V. (2014). Praktychni rekomendatsii schodo pidvyschennia zymostijkosti introdutsentiv rodu *Rhododendron* L. v Pravoberezhnomu Lisostepu Ukrainy. Uman': Vizavi. 36 s. (in Ukrainian).

Zarubenko, A. U. (2006). Kul'tura rododendroniv v Ukraini. Kyiv.: Vydavnycho-polihrafichnyj tsentr «Kyivs'kyj universytet». 175 s. (in Ukrainian).

УДК 635.92:582.681.81

Використання верби (*Salix* L.) і тополі (*Populus* L.) у квітковому аранжуванні

Любов П. Іщук

Білоцерківський національний аграрний університет, м. Біла Церква, Україна, e-mail: ishchuk29@gmail.com

ORCID ID0000-0003-2150-0672

У результаті проведеного аналізу з'ясовано, що в квітковому аранжуванні використовуються як найбільш поширені види та гібриди верби і тополі, які зазвичай ростуть поряд із житлом: *Salix alba* L., *S. triandra* L., *S. pentandra* L., *S. caprea* L., *S. cinerea* L., *S. purpurea* L., *S. viminalis* L., *S. × fragilis* L., *S. alba* 'Vitellina pendula', *S. alba* × *S. matsudana* Koidz., *Populus nigra* L., *P. tremula* L., *P. alba* L. так і менш поширені інтродуценти та сорти *S. matsudana* 'Tortuosa', *S. integra* 'Hakuro-nashiki', *S. miyabeana* Seemen, *S. alata* Kar. ex Stschehl., *S. udensis* Trautv. & C. A. Mey., *S. eleagnos* Scop. і гібридні тополі. При складанні флора- і фітокомпозицій з участю верби і тополі використовуються натуральні живі і законсервовані пагони для формування точкових, лінійних паралельних і вертикальних композицій, створення каркасних букетів і композицій у кошиках та «болотного», «прибережного» і «лісового» мікроландшафтів у фітодизайні закритого середовища.

Ключові слова: стиль, композиція; ікебана; каркасний букет; плетіння; вигонка.

Using willow (*Salix* L.) and poplar (*Populus* L.) in flowers arranging

Liubov P. Ischuk

Bila Tserkva National Agrarian University, Bila Tserkv, Kyiv region, Ukraine, e-mail: ishchuk29@gmail.com

ORCID ID0000-0003-2150-0672

Ukrainian floristic traditions have long history. However, purely Ukrainian plants like daisies, sunflowers, willows, viburnum and others are popular in modern compositions trends. It is polymorphic families plants of willow (*Salix* L.) and poplar (*Populus* L.) that deserve special attention due to their universal economic value. Some ways to use willows wickering are widely developed and studied. However, their using in flower arrangement remains fragmented and incomplete as well as the information on willows and poplars assortment, styles and methods of their compositing is not completed.

The aim of the research is to analyze the taxonomic composition of species of genera *Salix* L. and *Populus* L. and ways of their use in floral arranging. In the course of the research we have analyzed the flower arrangements created with using willows and poplars, which were presented at the Annual International Exhibition of Flower Business, Horticulture,

Landscape Design and Floristry «Flower Expo Ukraine» founded in 2006. We have created our own compositions using the by recommendations of T. Lokrina, A. E. Myshukova, M. A. Sidorova, D. G. Hessayon. A. Grachov's recommendations were used in the compositions placement in the environment floristic. When creating carcass bouquets and decorative baskets weaving we used recommendations by A. Mozgova, C. Hernandez, E. Pascual.

The analysis has found out that among the most common species used in flower arrangement are kinds and hybrids of willows and poplars usually growing nearby the houses, such as: *S. alba* L., *S. triandra* L., *S. pentandra* L., *S. caprea* L., *S. cinerea* L., *S. purpurea* L., *S. viminalis* L., *S. × fragilis*, *S. alba* 'Vitellina pendula', *S. alba* × *S. matsudana* Koidz., *P. nigra* L., *P. tremula* L., *P. alba* L. and less common *S. matsudana* 'Tortuosa', *S. integra* 'Hakuro-nashiki', *S. miyabeana* Seemen, *S. alata* Kar. ex Stschehl., *S. udensis* Trautv. & C. A. Mey., *S. eleagnos* Scop., *S. lapponum* L., *S. starkeana* Willd. and hybrid poplars.

Usually willows and poplars are used to make spring compositions that make up free, classical European or rustic style as well as Ikebana. Composition style depends on its functionality. Sprouts obtained by forcing are used in the arrangement. The branches of these species can be subjected to crystallization, and their leaves can undergo skeletonization to create dry compositions.

Phytocompositions and microlandscapes with willows and poplars features in closed phytodesign environment can be mainly used in compositional interior, as a natural backdrop for decorative or monumental arts; additional feature of architectural and spatial design method, a focus in the variable exposure.

In a closed environment near minipools, fountains, waterfalls, exhibitions sculpture, in hallways, lobbies, train stations where «swamp», «coastal» and «forest» microlandscapes with dwarf willows in containers are used.

In our view, willows and poplars types and forms can perform structural (basic), accentual and auxiliary functions in their purpose in the middle of a phytocomposition.

Thus, while making flora-fitocompositions featuring willows and poplars natural and preserved live shoots are used for the formation of point, line and parallel vertical compositions, as well as for creating a bouquet on carcass and baskets arrangements of «swamp», «coastal» and «forest» microlandscapes.

Keywords: style; composition; Ikebana; bouquet on carcass; wicker; forcing.

Использование ивы (*Salix* L.) и тополя (*Populus* L.) в цветочной аранжировке

Любовь П. Ищук

Белоцерковский национальный аграрный университет, г. Белая Церковь, Украина, e-mail: ishchuk29@gmail.com

ORCID ID0000-0003-2150-0672

В результате проведенного анализа установлено, что в цветочной аранжировке используются как наиболее распространенные виды и гибриды ивы и тополя, которые обычно растут рядом с жильем: *Salix alba* L., *S. triandra* L., *S. pentandra* L., *S. caprea* L., *S. cinerea* L., *S. purpurea* L., *S. viminalis* L., *S. × fragilis* L., *S. alba* 'Vitellina pendula', *S. alba* × *S. matsudana* Koidz., *Populus nigra* L., *P. tremula* L., *P. alba* L., так и интродуценты и культивары: *S. matsudana* 'Tortuosa', *S. integra* 'Hakuro-nashiki', *S. miyabeana* Seemen, *S. alata* Kar. ex Stschehl., *S. udensis* Trautv. & C. A. Mey., *S. eleagnos* Scop. и гибридные тополя. При составлении флора- и фитокомпозиций с участием ивы и тополя используют натуральные живые и законсервированные побеги для формирования точечных, линейных параллельных и вертикальных композиций, создания каркасных букетов и композиций в корзинах и «болотного», «прибрежного» и «лесного» микроландшафтов в фитодизайне закрытой среды.

Ключевые слова: стиль; композиция; Ikebana; каркасный букет; плетение; выгонка.

Вступ. Українські флористичні традиції сягають глибокої давнини. А останніми роками вони

набули чергового витка популярності. З'являються нові рослини, матеріали і аксесуари. Проте в тренді

сучасних композицій знову суто українські рослини — ромашки, соняшники, верби, калина тощо. Великої уваги заслуговують саме верба (*Salix L.*) і тополя (*Populus L.*), як роди поліморфних рослин, що мають універсальне народногосподарське значення. Можливості верби щодо використання в лозоплетінні більш широко розроблені і вивчені (Ishchuk, 2014). Однак, відомості про асортимент верби і тополі, стилі і способи складання з них композицій при використанні їх у квітковому аранжуванні залишаються невпорядкованими, розрізненими і неповними.

Назва роду *Salix* походить від кельтських слів «sal» — біла і «lix» — вода. Нині верба, як і тисячоліття тому, дуже популярна в культурі України. З часів перших поселень верби потрапили в поле зору людини як господарсько-цінні рослини, які використовувались як джерело тепла, а пізніше — як матеріал для лозоплетіння і в фітомеліорації для зміцнення дамб.

Варто згадати лише деякі прислів'я і приказки наших предків: «Без верби й калини нема України», «Там де живе верба, житиме й ріка», «Де срібліє вербиця, там здорова водиця». В Україні зазвичай криниці копали на березі річки чи ставка під вербою. Верба є символом нашої держави України і уособлює у собі магічну цілющу космологічну силу. Древні слов'яни вважали її Деревом Життя. Верба, символізуючи пробудження живої природи, широко використовується у релігійному обряді Вербної неділі як атрибут зустрічі свята Входу Господнього в Єрусалим (Parfilo, 2012).

Мета роботи — проаналізувати таксономічний склад видів родів *Salix L.* і *Populus L.* та прийоми їх використання в квітковому аранжуванні.

Матеріали і методи досліджень. У ході проведення досліджень було проаналізовано квіткові композиції, створені з використанням верби і тополі, представлені на провідній щорічній міжнародній спеціалізованій виставці з квіткового бізнесу, садівництва, ландшафтного дизайну і флористики «Flower Expo Ukraine», яка заснована у 2006 р. (XI Mezhdunarodnaia ..., 2017). Власні композиції створювали користуючись рекомендаціями Т. Локриної, А. Е. Мишукової, М. А. Сидорової, Д. Г. Хессайона (Khessaion, 2005; Lokrina, 2005; Mishukova, 2006; Sidorova, 2007). Щодо розміщення композицій у фітодизайні середовища користувалися рекомендаціями А. В. Грачової (Gracheva, 2007). Під час

створення каркасних букетів і плетіння декоративних кошиків використовували рекомендації А. Мозгової, К. Эрнандес, Е. Паскуаль (Ernandes & Paskual', 2010; Mozgovaia, 2006).

У результаті проведеного аналізу з'ясовано, що в квітковому аранжуванні використовуються як найбільш поширені види і гібриди верби й тополі, які зазвичай ростуть поряд із житлом: *S. alba L.*, *S. triandra L.*, *S. pentandra L.*, *S. caprea L.*, *S. cinerea L.*, *S. purpurea L.*, *S. viminalis L.*, *S. × fragilis*, *S. alba 'Vitellina pendula'*, *S. alba × S. matsudana* Koidz., *P. nigra L.* *P. tremula L.*, *P. alba L.*, так і менш поширені *S. matsudana 'Tortuosa'*, *S. integra 'Hakuro-nashiki'*, *S. miyabeana* Seemen., *S. alata* Kar. ex Stschegl., *S. udensis* Trautv. & C. A. Mey., *S. eleagnos* Scop., *S. lapponum L.*, *S. starkeana* Willd. та гібридні тополі.

Результати досліджень та їх обговорення. Зазвичай верби і тополі як ранньовесняні рослини, використовують у весняних композиціях. Квіткові композиції створені з весняних квітів відрізняються свіжістю, життєвістю. Використовуються гілки з чіткими вигнутими лініями, молодими ніжно-зеленими пагонами, набубнявленими генеративними бруньками, готовими вибухнути новим радісним життям. На пагонах можуть бути розквітлі сережки — передвісники весни. Причому можна зібрати букет в одній колірній гамі — наприклад, яскраво-жовтого сонячного кольору (*S. alba*, *S. alba 'Vitellina pendula'*, *S. alba × S. matsudana* Koidz., *S. viminalis*) додаючи форзицію, жовті нарциси, шафрани, анемони, а можна зробити його різнобарвним, як веселка (*S. purpurea*, *S. viminalis*) з білими нарцисами, бордовими і жовтими примулами та фіолетовими півниками.

Весняну композицію можна скласти у найрізноманітнішому стилі: це може бути європейський стиль, коли поєднується вишуканість і шарм, у сільському стилі — коли наголос робиться на природність; у стилі ікебани — у такому випадку формується невелика композиція, яка інколи складається всього з декількох гілок, але їх краса гармонійно підкреслюється. Стиль композиції залежить від її функціонального призначення. Верби і тополі входять до складу композицій складених у формі піраміди або трикутника, або невисокого букета круглої форми у класичному стилі.

Для весняних композицій з верби голландські флористи рекомендують вази пастельних тонів, які будуть добре поєднуватися з весняними кольорами

квітів. Використовують найрізноманітніші вази: як високі — з прозорого або кольорового скла, так і керамічні низькі, в яких красиво розташовується допоміжний квітковий матеріал.

Найбільшою мірою композицією ліній володіють японські майстри, які разом з квітами ставлять у вази гілки дерев і кущів. Перевага надається стеблам з цікавими, часом несподіваними, вигинами і поворотами. Їх дуже ретельно очищають від зайвих гілочок і листків, виявляючи ніби приховану раніше красу рослини. Іноді штучно посилюють вигини або змінюють напрямок гілок. Для ікебани використовують будь-які вази. Так, для стилю морібана використовують плоскі вази, для нагеіре — високі, у вільному стилі — вази найрізноманітніші і незвичайних форм. Характерним для японських аранжувань ікебани, особливо класичних, є підставки під вази, виконані з дерева або сплетені з вербової лози.

Аранжування ікебани дуже символічні й складаються з трьох основних стебел, що створюють у вазі асиметричний трикутник. Високе стебло «сін», символізує небо, середнє «соє» — людину, і коротке стебло «хікає», — символізує землю. Допоміжні стебла — «дзюсі», що додаються до трьох головних гілок композиції, можуть бути в будь-яких кількостях, але коротші, ніж основні. Всі стебла повинні мати певну довжину, залежно від діаметра вази і її висоти, і певний кут нахилу відносно центральної осі композиції. Найвище стебло має відповідати 1,5 суми діаметру і висоти вази, друге стебло має висоту $\frac{3}{4}$ першого, а висота третього стебла — $\frac{3}{4}$ другого (Sidorova, 2007).

У весняних букетах мають чудовий вигляд щойно розкриті пагони з молодими листочками і сережками. *S. alba*, *S. triandra*, *S. pentandra*, *S. viminalis*, *S. alba* 'Vitellina pendula', *S. alba* × *S. matsudana*, *S. eleagnos*. У домашніх умовах нескладно провести вигонку пагонів цих видів у січні–березні.

Найбільш сприятливий час для збору гілок для вигонки — кінець лютого–початок березня, коли починається сокорух у верби і тополі. Для цього вибирають міцні гілки, з великою кількістю добре розвинених бруньок, розташовані на деревах ближче до стовбура, а на кущах — ближче до кореня, оскільки тоді у них більше поживних речовин. Для додання естетичного вигляду композиції достатньо трьох-п'яти гілочок. Вони мають бути різної висоти — так молода зелень буде мати найбільш ефектний вигляд.

Перед складанням композиції гілки повинні пройти підготовку. Якщо вони були зрізані в мороз, то їх не можна відразу заносити в приміщення, потрібно почекати, поки вони відтануть, оскільки при різкому перепаді температур рослини потрапляють під стрес. Краще помістити гілки верби і тополі спочатку у холодну воду, температура якої поступово підвищиться до кімнатної, а потім дістати з води. Після цього потрібно розщепити кінці гілок на 7–10 см для кращого проникнення поживних речовин і встановити у вазу.

Температура в кімнаті, де проводиться вигонка гілок верби і тополі, не повинна бути вищою 18–20 °С, інакше бруньки можуть пересихати. Повітря повинне бути достатньо вологим — для цього необхідно обприскувати гілки з пульверизатора або поставити поряд з ними посудину з водою. Дуже важливо міняти воду у вазі через кожні 2–3 дні і підрізати гілки — раз на тиждень на один сантиметр.

Дуже корисні для набухаючих бруньок комплексні добрива (азот, калій, фосфор) розчинені відповідно до інструкції на упаковці. Для підживлення гілок із сережками застосовують розчин цукру — 30 г/л води. Але слід пам'ятати, що підсолоджена вода сприяє загниванню гілок, тому воду у вазі необхідно міняти частіше. Можна спробувати додати у воду кілька крапель нашатирного спирту, що прискорить процес розпукування бруньок.

Під час вигонки верби розпускаються через 8–10 діб, а квітують через 20 діб, а тополі та осики — через 20–30 діб. Покриті ніжними листками гілки верби і тополі можуть бути і самостійною прикрасою, і бути чудовим доповненням до весняного квіткового букета.

Окрім ваз також практикують закріплювати гілки у наколку кензан. Матеріал закріплюють між голками. Тонкі гілки навскоси обрізують ножем (або секатором, але тоді — під водою), потім вставляють в наколку до упору і нахиляють в протилежну від зрізу сторону. Товсту гілку або загострюють, як олівець, або роблять уздовж неї декілька надрізів і вставляють у наколку під потрібним кутом до упору. Дуже тонкі гілки обрізують, складають в пучок, зв'язують м'яким дротом і ставлять у наколку. Вода повинна покривати наколку шаром 1,5–2 см. Листки не повинні опускатися до води. Для того, щоб основа композиції мала охайний вигляд, листки видаляють із нижньої частини стебла на 6–10 см. Видалені

листки можна самостійно вставити в кензан поряд із стеблом.

Кріплення рослин у високих вазах складніше. Для цього використовують хрестовини зі зв'язаних гілок, або частково розщеплені гілки, в розщип яких вставляють стебла рослин, або в горловину вази вставляють вирізаний по її формі шматок пінопласту.

Прикладом можуть стати композиції «Подих весни» і «Початок життя» (рис. 1–2).

Рис. 1. Композиція «Подих весни»

У першій використана скляна прозора ваза, гілки форзиції чудової, верби козячої, вільхи чорної, сині півники, а також аксесуари — стрічки і штучні яйця. У другій — квіти верби козячої і калли, листки аспідистри і рогозу та аксесуари — стрічки, яйця і фігурки птиці.

Останніми роками стали дуже модні тенденції до створення весняних композицій з декорованими кошиками, зазвичай із різних видів верби. Такий

кошик може стати чудовим подарунком до свята або елементом декору. Для плетіння кошиків зазвичай використовують *S. alba*, *S. triandra*, *S. caprea*, *S. purpurea*, *S. viminalis*, *S. alba* 'Vitellina pendula'.

Приклади декорування кошика з гілок верби козячої представлені на рис. 3–4. Ці композиції ми назвали «Весняний дарунок» і «Ніжність». Тут використано штучні квіти — тюльпани і троянди.

Рис. 2. Композиція «Початок життя»

Застосовують верби і для виготовлення каркасів вінків і каркасних букетів. Для створення оригінального аранжування з верби з допомогою плетіння слід вибирати однорічні пагони *S. alba*, *S. triandra* L., *S. caprea* L., *S. purpurea* L., *S. viminalis* L., *S. alba* 'Vitellina pendula'. Зазвичай зрізують пагони восени в жовтні або листопаді. Пласти можна як з обкорених, так і з необкорених гілок. Щоб кора швидше знімалася, гілки необхідно прокип'ятити або

поставити їх у холодну воду. Для плетіння слід підбирати тільки рівні і чисті стебла. Їх слід просушити в прохолодному місці, а перед плетінням зволожити. Поряд з вербою у такій композиції мають гарний вигляд стебла ситника, рогозу й очерету.

Рис. 3. Композиція «Весняний дарунок»

Рис. 4. Композиція «Ніжність»

Вінок належить до українських національних символів-оберегів і також є символом нескінченності та відродження. Такими весняними вінками прикрашають вхідні двері, стіни. Основним елементом пасхального вінка є кругла основа, розмальовані розписані яйця, молоді пагони дерев, весняні квіти.

Ми пропонуємо композицію «Пасхальний вінок» з пагонів черемхи білої, верби білої, верби ламкої та штучних квітів: півників, гортензії (рис. 5). Таку композицію доцільно прикрасити аксесуарами — штучними яйцями та атласною стрічкою. Основу композиції «Купальський вінок» також сплетено з гілок *S. purpurea* L., *S. viminalis*. Прикрашено основу вінка штучними квітами ромашки, маків, дельфінію (рис. 6).

Часто для створення сухих вербових композицій використовують *S. alba* 'Vitellina pendula', *S. alba* × *S. matsudana*, *S. matsudana* 'Tortuosa'. Химерна форма вигнутих гілок *S. alba* × *S. matsudana*, які то переплітаються одна з одною, то закручуються по спіралі, ідеально підходить для створення ефектних інтер'єрних композицій та декорування лінійних чоловічих букетів. У верби Матсудана генетично закладена властивість гілок звиватися, завдяки чому рослина набуває химерної форми. Це викликано тим, що в міру росту потовщення гілок і стовбурів у цієї верби йде нерівномірно.

Рис. 5. Композиція «Пасхальний вінок»

Рис. 6. Композиція «Купальський вінок»

Креативний вигляд у композиціях має декоративна форма *S. matsudana* 'Tortuosa' зі змієподібно-вигнутими, висхідними, оливково-зеленими пагонами. Навіть її листочки закручуються в неповні спіралі. *S. matsudana* 'Tortuosa' часто використовується в масштабних композиціях. Хиמרні лінії, створені скрученою формою верби, дають змогу вписати аранжування в сучасний стильний дизайн інтер'єру, доповнити його оригінальними штрихами.

Будучи ідеальним матеріалом для квіткового аранжування, верби із звивистим гіллям використовуються флористами для додання композиціям графічності і бездоганного стилю. Вигнуті гілки декоративної верби — не тільки стильне, але і практичне рішення для оформлення інтер'єру. Доповнена високою витонченою вазою, суха верба може бути використана як основний елемент для оформлення холів, вестибюлів, зони релаксу у готелях, а також особистих кабінетів.

Благодатним матеріалом для аранжування є гілки з крон старих дерев тополі, де річні прирости пагонів незначні і тому вигини стають чіткішими і товстішими. Нерідко композиція з таких гілок має дуже гарний графічний малюнок, і потребує зовсім небагато квітів для доповнення.

Відомо, що лінії підсилюють емоційне сприйняття композицій. Прямі, спрямовані вертикально вгору стебла *S. alba*, *S. caprea*, *S. triandra*, *S. pentandra*, *S. viminalis*, *S. × fragilis*, створюють відчуття урочистості, піднесеності, а опущені вниз *S. alba* 'Vittellina pendula', *S. caprea*, 'Kilmarnok' — скорботи,

схиляння. Композиція стає динамічною, якщо лінії в ній спрямовані в одну сторону або згинаються так, ніби підкоряючись то подуву невеликого вітерцю, то стрімкого вихору.

Виходячи з функціонального призначення приміщення верби і тополі можуть бути використані для сезонних, зокрема, весняних композицій, а також для постійних сухих композицій, які можуть зберігати декоративність впродовж кількох років. Гілки цих видів можна піддати кристалізації, а листки — скелетизації для створення сухих композицій.

Можна виготовити з верби панно. Для композиції необхідно підготувати гілки верби, мотузку, нитки, дві дерев'яні палички (приблизно 50 см), клей ПВА, ялинові шишки, гілочки сухоцвітів і туї, колоски пшениці і засушені квіти безсмертника. Спочатку вербові гілки, нарізають завдовжки 50 см і розділяють їх на три рівні, переплетені мотузкою по центру, частини. Палички необхідно прив'язати до верхньої і до нижньої основи панно-килима. Потім до самої верхньої палички прикріплюють мотузку, щоб можна було панно повісити на стінку. Всі інші елементи декору наклеюють за допомогою клею на гілки верби.

Фітокомпозиції і мікроландшафти з участю верби і тополі у фітодизайні закритого середовища можуть виступати:

- головним елементом у композиційному вирішенні інтер'єру (зимовий сад у спеціальному приміщенні або у стаціонарному підлоговому контейнері у вестибюлі, ідальні, холі);
- природним фоном для витворів монументального або декоративного художнього мистецтва (наприклад, біля бюста, скульптури, обрамлення декоративного панно на виставці, біля входу; у холі, зазвичай у контейнерах, використовують *S. caprea* 'Pendula', *S. caprea* 'Kilmarnok', *S. integra* 'Pendula', *S. alba* × *S. matsudana*, *S. matsudana* 'Tortuosa', *S. integra* 'Hakuro-nashiki');
- доповненням архітектурно-просторового вирішення приміщення (контейнерні рослинні композиції в цехах, кабінетах, аудиторіях, спальних приміщеннях тощо);
- акцентом в змінній експозиції (букети, аранжування і святкові кошики в залах урочистих засідань).

У закритому середовищі біля мініводоєм, фонтанів, водоспадів, скульптури на виставках, у залах, вестибюлях, вокзалах влаштовують «болотні»,

«прибережні» і «лісові» мікроландшафти з використанням карликової верби у контейнерах.

На наш погляд, за своїм призначенням у складі фітокомпозиції види та форми верби і тополі можуть виконувати наступні функції:

- структурні (основні) — середні або великі, найбільш довговічні, екологічно пластичні в умовах інтер'єрів різних типів. Скелет фітокомпозиції створюють *S. alba*, *S. triandra*, *S. pentandra*, *S. caprea*, *S. × fragilis*, *S. alba* 'Vitellina pendula', *S. alba × S. matsudana*, *S. matsudana* 'Tortuosa', *P. nigra*, *P. tremula*, *P. alba*;
- акцентні — красивоквітучі і найбільш ефектні декоративно-листяні види, часто екологічно слабо-пластичні. Як естетичний центр групи використовують *S. purpurea*, *S. viminalis*, *S. cinerea*, *S. alba* 'Vitellina pendula', *S. alba × S. matsudana*, *S. matsudana* 'Tortuosa', *S. integra* 'Hakuro-nashiki', *S. miyabeana*, *S. alata*, *S. udensis*, *S. eleagnos*, *S. lapponum*, *S. starkeana*;
- допоміжні — це наповнювачі фітокомпозиції *S. triandra*, *S. purpurea*, *S. viminalis*, *S. integra*

'Hakuro-nashiki', *S. eleagnos*, *S. miyabeana*. Вони виконують допоміжну роль у композиції і мають менші розміри, ніж основні;

- відтіняючі — створюють природний фон для фітокомпозиції знизу, закривають ґрунт і підкреслюють ламаний контур. Це найнижчі, зазвичай, ґрунтопокривні і сланкі види.

Відтіняючих видів у проаналізованих нами композиціях з верби ми не розглядали. Однак з власного досвіду як відтіняючі види можна запропонувати ґрунтопокривні види верби *S. herbaceae* L., *S. retusa* L., *S. alpina* Scop., однак за умови вирощування їх у культурі, оскільки вони занесені до Червоної книги України (Chervona knyha..., 2009).

Висновок. Таким чином, під час складання флоро- і фітокомпозицій за участю верби і тополі використовують натуральні живі і законсервовані пагони для формування точкових, лінійних паралельних і вертикальних композицій, створення каркасних букетів і композицій у кошиках та «болотного», «прибережного» і «лісового» мікроландшафтів.

Перелік посилань

Chervona knyha Ukrainy. (2009). *Roslynnij svit* / za red. Ya. P. Didukha. Kyiv: Hlobalkonsal'tynh. 900 s. (in Ukrainian).

Ernandes, K. & Paskual', E. (2010). *Pletenie iz lozy. Sekrety masterstva: tekhnika, priemy, izdeliia*. Khar'kov; Belgorod: Klub semeinogo dosuga. 128 s. (in Russian).

Gracheva, A. V. (2007). *Osnovy fitodizaina: uchebnoe posobie*. Moskva: FORUM. 200 s. (in Russian).

Ishchuk, L. P. (2014). Assortiment, syr'evye resursy i perspektivy ispol'zovaniia vidov roda *Salix* L. dlia pleteniia. Osobo okhraniaemye prirodnye territorii. *Introduktsiia rastenii: materialy zaочноi mezhdunarodnoi nauchno-prakticheskoi konferentsii (25 iunija 2014 g.)* / Pod nauch. red. V. N. Kalaeva & A. A. Voronina. Voronezh: Roza vetrov. S. 241–243. (in Russian).

Khessaion, D. G. (2005). *Vse ob aranzhirovke tsvetov*. Moskva: Kladez'-Buks. 128 s. (in Russian).

Lokrina, T. (2005). *Tekhnika pleteniia*. Moskva: Izdatel'skii dom «Niola 21-i vek». 96 s. (in Russian).

Mishukova, A. E. (2006). *Parallelnaia tekhnika*. Moskva: Izdatel'skii dom «Niola 21-i vek». 96 s. (in Russian).

Mozgovaia, A. (2006). *Karkasnye bukety*. Moskva: Izdatel'skii dom «Niola 21-i vek», 2006. 96 s. (in Russian).

Parfilo, T. I. (2012). *Osviashchennaia verba v fol'klore russkikh, ukraintsev i belorusov: simvolika, pragmatika, poetika: avtoreferat dis. ... kandidata filologicheskikh nauk*. Moskva, 2012. 19 s. (10.01.09 — fol'kloristika). (in Russian).

Sidorova, M. A. (2007). *Ikebana: prakticheskoe rukovodstvo*. Moskva: Niola-Press. 128 s. (in Russian).

XI Mezhdunarodnaia spetsializirovannaia vystavka po tsvetochnomu biznesu, sadovodstvu, landshaftnomu dizainu i floristike v Ukraine Flower Expo Ukraine (21–23 marta 2017 goda). URL: <https://floralife.com.ua/useful/galleries/item/492-flower-expo-ukraine-2017> (Accessed 28 June 2017). (in Russian).